VASFURULYA

címmel 100 zen kōant állított össze Genrō Ōryū japán zen mester 1783-ban

ebből 2001-ben 55 kōant, majd 2010-ben 94 kōant vál. és szerk. Tokaji Zsolt

MANDZSUSRÍ A KAPU ELŐTT

Egy szép napon Mandzsusrí a kapu előtt ácsorgott. Buddha ekként szólt hozzá:

– Mandzsusrí, Mandzsusrí, miért nem lépsz be?

– Nem látok én semmi mást, csak ezt a kaput. Miért kellene hát belépnem? – hangzott a felelet.

(Vasfurulya 1.)

LO-SAN SZENTELŐBESZÉDE

Ming-vang kolostort épített Lo-san számára, majd arra kérte, hogy tartsa meg szentelőbeszédét a nagy csarnokban. Lo-san, mint a kolostor apátja, elfoglalta helyét, de csupán ennyit mondott:

– Béke veletek – majd visszavonult szobájába.

Ming-vang utána eredt és így szólt:

– Még maga Buddha sem tarthatott volna ennél különb tanítóbeszédet.

– Azt gondoltam, nem értetted meg a tanításom. de most látom, hogy a zen nem ismeretlen előtted – válaszolta Lo-san.

(Vasfurulya 2.)

NAN-CSÜAN BUDDHA-SZOBRA

Liu-keng upásaka ezekkel a szavakkal fordult Nan-csüanhoz:

– Otthonomban egy hatalmas kődarabot őrizgetek, és az a feltett szándékom, hogy egy Buddha-szobrot faragjak belőle. Mit gondolsz, képes vagyok erre?

– Képes vagy – felelte Nan-csüan.

Liu-keng upásaka ekkor újra megszólalt:

– Vagy lehet, hogy mégsem vagyok rá képes?

– Igen, valóban nem vagy rá képes – felelte rá Nan-csüan.

(Vasfurulya 3.)

AMIT PAJ-LING ELÉRT

Paj-ling és Pang-jün upásaka együtt tanultak Ma-cu mesternél, Nan-jüe utódjánál. Egy napon az utcán találkozva Paj-ling ekként szólt:

– Atyamesterünk akként vélekedett a zenről, hogy a valaki azt állítaná, hogy meghatározható, az bizony téved. De vajon ő maga valaha is közölte-e bárkivel is a lényeget?

– Igen, közölte – jelentette ki Pang-jün.

– És kivel? – kérdezte Paj-ling.

– Itt áll az illető előtted – hangzott a felelet, miközben Pang-jün magára bökött.

– Amit elértél, az csakugyan oly szép és magasztos, hogy akár még Mandzsusri és Szubhuti dicséretét is megérdemelnéd.

Pang-jün ezt követően így szólt társához:

– Atyamesterünk közölte-e bárkivel is a zen lényegét?

Paj-ling fejébe csapta szalmakalapját és szótlanul távozott.

– Vigyázz! – kiáltott utána Pang-jün, de Paj-ling hátra sem pillantva folytatta útját.

(Vasfurulya 4.)

SAO-SAN MONDÁSA

Egyszer egy szerzetes e szavakkal fordult Sao-sanhoz:

– Létezik-e olyan mondás, amely se nem igaz, se nem hamis?

– Egy fehér felhőn nincs semmi csúnya – felelte Sao-san.

(Vasfurulya 5.)

TOU-CE EBÉDJE

Egyszer egy buddhista hitű család ebédre hívta meg Tou-cet. A házigazda fűvel töltött csészét helyezett a szerzetes elé. Tuo-ce ökleit homlokához szorította, úgy, hogy hüvelykujjai szarvként meredtek előre. Ez után feltálalták az igazi ünnepi ebédet. Egy szerzetes később arra kérte Tou-cet, ugyan magyarázná el furcsa viselkedését.

– Avalokitésvara bódhiszattva – felelte Tou-ce.

(Vasfurulya 6.)

JÜN-MEN ÜNNEPI BESZÉDE

Egy alkalommal, amikor Jün-men tanítványait oktatta, ezt a kérdést tette fel nekik:

– Szeretnétek-e megismerni a régi idők patriarchákat? – Mielőtt azonban bárki is válaszolhatott volna, botjával elmutatott a tanítványok feje fölött, és így szólt: – A régi idők patriarchák ott táncolnak, ni, a fejeteken. – Majd újból kérdést tette fel: – Hát szeretnétek-e a régi idők patriarcháinak szemeit látni? – Ekkor meg botjával a tanítványok lába felé bökött, és maga adta meg a választ: – Ott vannak, ni, a lábaitokon! – Rövid szünet után pedig a következőket mormolta maga elé: – Ünnepi beszédet tartottam a templomban, de a falánk istenek soha sem elégedettek.

(Vasfurulya 7.)

JÜN-CSÜ TANÍTÁSA

A Soto-iskola zen-mesterének, Jün-csünek meglehetősen sok tanítványa volt. Egy koreai szerzetes egyszer ezt kérdezte tőle:

– Bensőmben tapasztaltam valamit. Vajon minek nevezhetném?

– Hogyan – válaszolta Jün-csü, – talán mégis megnevezhető.

– Akkor add meg te magad a választ – szólt a szerzetes.

Jün-csü pedig csak ennyit mondott:

– Korea, Korea!

Az Oryu-iskola zen-mestere később ekként bírálta a fentieket:

– Jün-csü meg sem értette a kérdést, hiszen tenger választotta el őket egymástól, még akkor is, ha egyazon kolostor lakói voltak.

(Vasfurulya 8.)

CE-MING KINYILATKOZTATÁSA

Cuj-jen még ifjú szerzetesként eltávozott Ce-ming kolostorából, hogy bejárja Kínát. Abban a hitben tette ezt, hogy már eredményt ért el a zenben. Sok esztendő múltán, amikor visszatért, hogy meglátogassa régi kolostorát, öreg mestere ekként fogadta:

– Közöld hát vélem Buddha tanításának lényegét!

Cui-jen így válaszolt:

– Ha felhőtlen az égbolt a hegy felett, a hold fénye áthatol a tenger hullámain.

Cu-ming dühösen pillantott egykori tanítványára.

– Megvénültél, hajad megőszült, alig maradt már fogad, és még mindig így vélekedsz a zenről? Ugyan miként szabadulhatnál meg a születéstől és a haláltól?

Cuj-jen lehorgasztotta fejét, és eleredtek könnyei. Nem sokkal később pedig e kérdéssel fordult mesteréhez:

– Kérlek, nyilatkozz hát tett a Buddha-tan lényegéről!

– Ha felhőtlen az égbolt a hegy felett, a hold fénye áthatol a tenger hullámain – hangzott a mester válasza.

Cuj-jen ebben a pillanatban megértette az igazságot.

(Vasfurulya 9.)

JÜE-SAN MEGÉRTI

A kormányzó így szólt egyszer Jüe-sanhoz:

– Úgy tudom, hogy a buddhista szerzetes követi a sílát, gyakorolja a dzsájnát és rendelkezik a prádzsnával. Hát te vajon megtartod-e az előírásokat? Gyakorolod-e az elmélkedést? Rendelkezel-e a bölcsességgel?

– Ez a szegény koldus nem vesz ilyen terheket a nyakába – válaszolta Jüe-san.

– Mélyértelmű tan bölcse lehetsz, de én bizony nem értelek – mondta a kormányzó.

Jüe-san ekként válaszolt neki:

– Ha meg akarsz érteni, akkor föl kell kapaszkodnod a legmagasabb hegyre, hogy annak csúcsán foglalj helyet; vagy alá kell merülnöd a legmélyebb tengernek, hogy annak fenekén sétálgass. De merthogy még az ágyadba sem vagy képes bemászni, anélkül, hogy lelked terhét ne cipelnéd magaddal, hogyan várod hát, hogy megértsd a zen lényegét?

(Vasfurulya 10.)

CSAO-CSOU BETAKARJA FEJÉT

Egyszer egy szerzetes, amikor belépett az elmélkedő csarnokba, az ott kuporgót betakart fejjel találta. A szerzetes kihátrált volna, amikor Csao-csou így szólt utána:

– Testvérem, aztán nehogy azt terjeszd rólam, hogy nem engedtelek elmélkedni!

(Vasfurulya 11.)

SZAN-SENG TANÍTVÁNYÁT FOGADJA

Szan-seng egy napon beszélgetés közben a következőket mondotta:

– Ha egy tanítvány érkezik hozzám, akkor is elébe megyek, ha nem szándékozom segíteni neki.

Szerzetestársa, Hszing-hua hírét vette e kijelentésének, s imígyen vélekedett róla:

– Ha tanítványom érkezik, csak néhanapján megyek elébe, de ilyenkor mindig készséggel segítek neki.

(Vasfurulya 12.)

CSIEN-JÜAN A PAPÍRFAL MÖGÖTT

Egy alkalommal Csien-jüan mester a papírfal mögött üldögélt, amikor egy szerzetes, aki meditálni érkezett hozzá, félretolta a papírfalat és így köszöntötte:

– Igen különös.

A mester a szerzetesre pillantott, majd így szólt:

– Érted?

– Nem értem – hangzott a felelet.

– Mielőtt a hét Buddha megjelent volna a világban, minden épp olyan volt, mint ebben a pillanatban. Hogy lehetséges hát, hogy mégsem érted – mondta a mester.

Később a szerzetes elmesélte ezt a párbeszédet Si-huangnak, egy másik zen-mesternek, aki e szavakkal méltatta Csien-jüant:

– Csien-jüan igazi mesteríjász, nyilával mindig a középső fekete pontba talál.

(Vasfurulya 13.)

TA-CE BELSŐ NEMESSÉGE

Ta-ce a következő szavakkal fordult testvéreihez:

– Jobban jártok, ha egyetlen lábnyit hatoltok befelé, mintha tíz lábnyira kifelé terjesztenétek a Tant. Egyetlen hüvelyknyi belső nemesség többet ér, mint tíz lábnyi tanítóbeszéd.

Magyarázatként Tung-san az alábbiakat fűzte szavaihoz:

– Arról beszélek, amiről meditálok, és arról meditálok, amiről nem tudok beszélni.

(Vasfurulya 15.)

KUJ-SAN AZ IDŐRŐL

Kuj-san így szólt szerzeteseihez:

– Télen, minden áldott esztendőben visszatérnek a hideg napok. Tavaly épp oly hideg volt, akár az idén, és jövőre, tél idején ugyancsak hideg várható. Mondjátok hát meg nékem, mit ismételnek az esztendő napjai?

Jang-san, a legidősebb tanítvány mestere elé állt, kezeit melle előtt keresztbefonta, jobbját pedig a bal öklére helyezte.

– Sejtettem, hogy fogalmad sincs a választ illetően – jegyezte meg Kuj-san, majd az ifjabb tanítványa, Hszian-jen felé fordult: – No és, mi a te véleményed?

– Bizton állíthatom, hogy képes vagyok megfelelni kérdésedre – jelentette ki Hsziang-jen, majd a mestere elé lépett és pontosan akként cselekedett, mint a társa az imént. Kuj-san azonban figyelemre sem méltatta, s csak ennyit mondott:

– Örülök, hogy legidősebb tanítványom nem tudott választ adni.

(Vasfurulya 16.)

TA-SZUJ KOLOSTOR TEKNŐSE

Egy szerzetes Ta-szuj kolostorának kertjében bandukoló teknőst szemlélve így szólt:

– Az élőlények csontjait hús és szőr borítja. akkor e jószágnak vajon húsát és bőrét miért borítja csont?

Ta-szuj mester ekkor leoldotta egyik saruját, és ledöfte vele a teknőst.

(Vasfurulya 17.)

LIN-CSI FENYŐT ÜLTET

Egy napon, amikor Lin-csi a kolostor kertjében fenyőt ültetett, arra járt Huang-po.

– Annyi sok szép bokor virul kolostorunk körül, minek ez a fa ide? – kérdezte.

– Két okból is szükség van rá – felelte Lin-csi. – Először is, hogy örökzöldje tegye még szebbé kolostorunkat, másodszor pedig, hogy védelmet nyújtson az utánunk következő szerzeteseknek.

– Elbizakodottságod nincs a kedvemre – szólt Huan-po

Lin-csi azonban ügyet sem vetett mestere szavaira, csak azt motyogta az orra alatt:

– No, készen is vagyok! – Majd letaposta a fa körül a földet.

– Te általad fog fönnmaradni a tanításom – jegyezte meg Huang-po.

(Vasfurulya 18.)

TÖ-SAN A RÉGI MESTEREKRŐL BESZÉL

Kuo egy napon Tö-san mesternél serénykedett, és azt kérdezte tőle:

– Azt hiszem, a régi korok bölcsei eltávoztak valahová. Kérlek, világosíts föl, ugyan mivé lettek?

– Elképzelésem sincs, hol lehetnek – hangzott a felelet.

Kuo mélységesen csalódott volt, és ennek hangot is adott:

– Olyan válaszra számítottam, amely vágtató paripaként érkezik, ehelyett olyat kaptam, amely teknősként evickél.

Ekkor Tö-san úgy tette, mintha alul maradt volna. Másnap aztán, amikor Tö-san megfürdött, és visszavonult szobájába, Kuo teával kínálta.

– Hogy is hangzik a tegnapi koan? – kérdezte, miközben a szerzetes vállát lapogatta.

– Zened ma jobb – hangzott Kuo válasza, Tö-san pedig nem szól egy szót sem, úgy tett, mintha alul maradt volna.

(Vasfurulya 20.)

FEN-JANG VÁNDORBOTJA

Fen-jang vándorbotjára mutatott, és így szólt tanítványaihoz:

– Aki tökéletesen ért ezt a vándorbotot, az a zen ösvényén célba ér.

(Vasfurulya 21.)

PA-LING TITKOS HAGYOMÁNYA

Egy szerzetes a következő kérdéssel fordult Pa-linghoz:

– Mit jelentenek ezek a szavak: „Kelet és Nyugat titkos hagyománya”?

– A Harmadik Patriarcha Énekéből idéztél? – kérdezte Pa-ling.

– Nem, dehogy – válaszolta a szerzetes. – Ezek Si-tou mester szavai.

– Vagyis tévedtem – mentegetőzött Pa-ling. – Hiába, a második gyermekkorát élő vénség vagyok.

(Vasfurulya 22.)

HSZÜE-FENG FÁKAT DÖNT

Hszüe-feng tanítványával, Csang-senggel az erdőbe ment, hogy fákat döntsenek ki.

– El ne engedd fejszéd, amíg csapásaid nem érték el a fa legbelső részét! – figyelmeztette tanítványát.

– Kettéhasítottam! – felelte a tanítvány.

– A régi mesterek közvetlenül a szívből a szívbe közvetítették a tudást – folytatta Hszüe-feng, – hogy áll ez a dolog veled?

Csang-seng ekkor elhajította fejszéjét, és így szólt:

– Közvetíttetett!

Erre a mester egy botot ragadott, és jól elnáspángolta kedvenc tanítványát.

(Vasfurulya 23.)

NAN-CSÜAN ÉLETKORA

Történt egyszer, hogy Nan-csüan a közös étkezéskor nem a szokott helyére ült. Tanítványa, Huang-po, aki egyébiránt a szerzetesek elöljárója volt, a helyére telepedett.

– Ez a hely a kolostor legidősebb szerzetesét illeti meg – mondta Nan.csüan. – Mondd csak, milyen idős vagy?

– A történelem előtti Buddha idejéből származom – felelte Huang-po.

– Vagyis az unokám vagy – vágta rá Nan-csüan. – No, kotródj arrébb!

Huang-po menten átadta helyét mesterének, de közvetlenül mellette foglalt helyet.

(Vasfurulya 24.)

JEN-TOU VÖDRE

Három szerzetes, név szerint Hszüe-feng, Csin-san és Jen-tou találkozott egyszer a kolostor kertjében. Hszüe-feng egy vödörre mutatott, Csin-san pedig így szólt:

– A víz tiszta, a hold képe tükröződik benne.

– Nem, dehogy! – tiltakozott Hszüe-feng. – Ez nem víz, az pedig nem hold.

Ekkor Jen-tou fölrúgta a vödröt.

(Vasfurulya 25.)

HSZÜE-FENG PONTOSSÁGA

Hszüe-feng, a Tung-san kolostorának szakácsa mindig pontosan szolgálta föl a reggelit. Egy nap Tung-san a következőket kérdezte tőle:

– Hogy vagy képes ilyen pontosan betartani az időt?

– A holdra és a csillagokat figyelem – hangzott a válasz.

– És mit teszel, ha beborul, vagy köd van? – faggatta tovább Tung-san.

Hszüe-feng nem szólt egy szót sem.

(Vasfurulya 26.)

JANG-SAN TÍZEZERNYI DOLGA

Jang-sang ezt kérdezte Kuj-santól:

– Ha tízezer dolog ér, mit cselekszel?

Kuj-san pedig így válaszolt:

– A zöld nem sárga, ami hosszú, nem rövid. Minden dolog szükségszerű, miért kellene hát bármibe is beavatkoznom?

Jang-san tisztelettel hajolt meg előtte.

(Vasfurulya 27.)

LUNG-JA VÉGSŐ ÁLLAPOTA

Egy szerzetes ezt kérdezte Lung-jatól:

– Hová jutottak a mesterek, amikor elérték a végső állapotot?

– Olyanokká lettek, mint az üres házakba orvul belopakodó tolvajok – felelte a mester.

(Vasfurulya 28.)

JANG-SAN KÖSZÖNTI MESTERÉT

Jang-san száz napi távolléte után köszöntötte mesterét, Kuj-sant.

– Egész nyáron színedet sem láttam – mondta Kuj-san –, mivel foglalatoskodtál?

– Egy darabka földet műveltem meg, és egy kosárka kölest arattam le – felelte Jang-san.

– Ez igen, látom nem töltötted haszontalanul az időt – dicsérte meg Kuj-san.

– És neked mivel telt a nyarad? – tudakolta Jang-san.

– Naponta egyszer ette, és néhány órácskát szundítottam éjfél után – felelte az idős mester.

– Te sem töltötted haszontalanul az időt – állapította meg Jang-san.

Mestere azonban kiöltötte rá a nyelvét, és így szólt:

– Némi szerénységről azért tehetnél bizonyságot.

(Vasfurulya 29.)

TAJ-CUNG ÁLMA

Egy éjjel Taj-cungnak, a Szung-dinasztia egyik császárának álmában egy isten jelent meg, és arra figyelmeztette, hogy ébressze fel magában a vágyat a megvilágosodás iránt. Reggel aztán a császár megkérdezte udvari papját:

– Miként ébresszem föl magamban a vágyat a megvilágosodás iránt?

A pap azonban nem szólt egy szót sem.

(Vasfurulya 30.)

KUJ-SAN KÉT SZERZETES HIVAT MAGÁHOZ

Kuj-san mester gondnokát szólította. Amikor az megjelent előtte, így szólt hozzá:

– A gondnokot hívattam, nem pedig téged.

A szerzetes nem tudott mit válaszolni.

A mester ezután a szerzetesek elöljáróját hívatta magához, és miután az belépett, így szólt hozzá:

– A szerzetesek elöljáróját hívattam, nem pedig téged.

Az elöljáró nem tudott mit válaszolni.

(Vasfurulya 31.)

FEN-JANG MÓRESRA TANÍTJA AZ EGET

Egyszer egy szerzetes e szavakkal fordult Fen-janghoz:

Ha ezer mérföldes körzetben egyetlen felhő sem jelenne meg, mit tévő lennél?

– Botommal tanítanám móresre az eget – válaszolta Fen-jang.

– Ugyan miért kárhoztatnád az eget – faggatta tovább a szerzetes.

– Mert nincs eső, amikor kellene, és mert nem akkor van napsütés, amikor szeretnénk – jelentette ki Fen-jang.

(Vasfurulya 32.)

JÜE-SAN MEGOLDJA EGY SZERZETES PROBLÉMÁJÁT

Egyszer, amikor Jüe-san befejezte reggeli prédikációját, az egyik szerzetes így szólt hozzá:

– Sehogyan sem boldogulok az egyik problémámmal, kérlek, segíts nekem!

– A legközelebbi prédikációmkor majd megoldom – válaszolta neki Jüe-san.

Este, amikor a szerzetes összegyűltek, Jüe-san így szólt:

– Az a szerzetes, aki reggel a problémája miatt gyötrődött, azonnal lépjen elém.

Mikor aztán a szerzetes eléje ért, Jüe-san durván megragadta, és ezt harsogta:

– Nézzétek csak szerzetesek! Ennek a fickónak problémája van!

Ezután pedig félretaszította a szerzetest, és anélkül, hogy megtartotta volna esti prédikációját, egyenest visszavonult a szobájába.

(Vasfurulya 33.)

HSZÜE-FENG NYILATKOZIK A BUDDHA-TERMÉSZETRŐL

Egy szerzetes ezekkel a szavakkal fordult Hszüe-fenghez:

– Értem én, hogy az ember a Srávaka fokozaton éjszakai holdként érzékeli a Buddha-természetet, s azt is, hogy a bódhiszattva szinte elérésével a Buddha-temészetet ragyogó napként érzékelik, de áruld már el nékem, hogyan érzékeled a tulajdon Buddha-természetedet?

Hszüe-feng három botütéssel válaszolt. A sértődött szerzetes ekkor egy másik mestert keresett fel, akinek szintén föltette kérdését. Je-tou ugyancsak háromszor húzott rá botjával válaszként.

(Vasfurulya 34.)

HOL TALÁLKOZUNK A HALÁL UTÁN?

Tao-vu meglátogatta betegen fekvő bátyját, Jün-jen szerzetest.

– Mondd, hol találkozhatom véled, ha meghalnál, és csupán holttestedet hagyod magad után? – kérdezte tőle.

– Ott találkozunk, ahol senki sem születik, és senki sem hal meg – válaszolta Jün-jen.

Tao-vut kielégítette a válasz, ám ekként vélekedett:

– Azt kellett volna felelned, hogy nem létezik olyan hely, ahol senki sem születik és senki sem hal meg, és ezért egyáltalán nem is kell találkoznunk.

(Vasfurulya 36.)

HSZÜE-FENG SZENTSÉGE

Egy szerzetes ezzel a kérdéssel fordult Hszüe-fenghez:

– Hogyan válhat valaki szentté?

– Nem csak együgyűség által – hangzott a felelet.

– És válhat-e bárki oly módon szentté, hogy személyiségét már elfeledte? – faggatta tovább Hszüe-fenget a szerzetes.

– Amennyiben ez csupán saját magát érinti, talán – válaszolta a mester.

– És mi lesz azután a további sorsa? – hangzott a következő kérdés.

– A méh sem tér vissza az elhagyott kashoz.

(Vasfurulya 37.)

TÁVOZÁS ÉS VISSZATÉRÉS

A szerzetes kérdése így hangzott:

– Mi a véleményed egy olyan szerzetesről, aki elhagyta a kolostorát, és nem tért vissza többé?

A mester válasza:

– Hálátlan szamár.

A tanítvány következő kérdése:

– És mi a véleményed az olyan szerzetesről, aki elhagyta ugyan kolostorát, de egy idő múltán visszatért?

A mester így válaszolt:

– Emlékezik a jótéteményekre.

(Vasfurulya 38.)

HÁROMSZORI SZÓLÍTÁS

Csung-kuo-si, a császár nevelője, egyszer egyik szerzetesét szólította magához:

– Jing-csen!

– Igen! – hangzott a felelet.

Tanítványát megdorgálandóan, a mester újra kiáltott:

Jing-csen! – válaszolt másodszor is a szerzetes.

A hívás azonban harmadszor is felhangzott:

– Jing-csen!

– Igen! – felelte újra a szerzetes.

– Tulajdonképpen elnézésedet kellene kérnem a szólongatások miatt – mondta Csung-kuo-si. – Sőt, inkább neked kellene bocsánatomért esdekelni.

(Vasfurulya 39.)

A KISZÁRADT FOLYÓ

Hszüe-fengtől egyik szerzetese ezt kérdezte:

– Ha a zen vén folyama kiszárad, mi marad vissza?

A mester ekként felelt:

– A feneketlen víz, melyet nem láthatsz.

A szerzetes tovább kérdezősködött:

– Miképpen iható e víz?

– A szád használata nélkül – hangzott Hszüe-feng válasza.

Csao-csou így vélekedett erről később:

– Ha nem lehet szájjal inni, akkor az orral sem lehet lélegezni.

Elhangzott hát újra a kérdés:

– Ha a zen vén folyama kiszárad, mi marad vissza?

Csao-csou így felet:

– A víz olyan keserű lesz, akár a kinin.

– És mi történik azzal, aki e vízből iszik? – tudakolta a szerzetes.

– Meghal – hangzott a mester válasza.

Hszü-feng hírét vette ennek a beszélgetésnek, és ekként dicsérte Csoa-csout:

– Egy Buddha megtestesülése. A jövőben nem is nekem kellene válaszolnom a kérdésekre.

Ekkortól kezdve a hozzá érkezőket Csao-csouhoz irányította.

(Vasfurulya 40.)

A DÉLI HEGY

Si-suang a déli hegyen, Kuan-csi pedig az északi hegyen élt. Egy napon az északi kolostorból egy szerzetes érkezett a délibe, és Si-suang e szavakkal fordult hozzá:

– Az én déli kolostorom nem különb az északinál.

A szerzetes nem szólt semmit. Amikor visszatért beszámolt erről Kuan-csinek, aki ekként vélekedett:

– Azt kellett volna válaszolnod, hogy bármikor kész vagyok belépni a Nirvánába.

(Vasfurulya 42.)

A ZEN VÉGSŐ IGAZSÁGA

Hszüan-satól egyszer ezt kérdezte egy szerzetes:

– Amikor a régi mesterek a Dharmát szavak nélkül, pusztán egy kalapács vagy egy légycsapó segítségével fejezték ki, ezzel netán a zen végső igazságára mutattak volna rá?

– Dehogy! – felelte Hszüan-sa.

– Mire utaltak hát ezekkel? – kérdezte a szerzetes.

Hszüan-sa ekkor fölemelte légycsapóját

– Mi hát a zen végső igazsága? – faggatta rendületlenül a szerzetes.

– Várj, amíg megvilágosodsz – hangzott a mester válasza.

(Vasfurulya 43.)

NAN-CSÜAN ELUTASÍT EGY SZERZETEST

Egyszer Nan-csüan előtt meghajolt egy szerzetes, a mester pedig ekként szólott hozzá:

– Túl sok benned a világi.

A szerzetes válaszként összetette kezeit.

– Túl sok benned a világi – szólt ismét Nan-csüan.

A szerzetes továbbra is néma maradt.

Egy másik mester így vélekedett erről az esetről:

– A szerzetes helyében szétnyitottam volna kezeimet, és hátrálva távoztam volna.

(Vasfurulya 44.)

JÜ-TI BUDDHA FELŐL ÉRDEKLŐDIK

Jü-ti, a miniszterelnök ezt kérdezte Tao-tung zen-mestertől:

– Mi Buddha?

– Kegyelmességed! – vágta rá a mester.

– Igen – válaszolta jámboran a miniszterelnök.

– Akkor meg, mi más után kutakodsz? – kérdezte tőle a mester.

(Vasfurulya 45.)

AZ ÉRTELEM ÍRÁSJEGYE

Egy idős szerzetes az értelem jelentésű írásjegyet pingálta kicsiny házának ablakára és falára. Fa-jen ezt helytelenítve így szólt hozzá:

– Az ajtón a bejárat írásjegynek kell állnia, ugyanígy az ablakon és a falakon is.

Hszüan-csü azonban így felelt:

– Az ajtóról akkor is, tudni, hogy micsoda, ha nincs ráírva. Ilyeténképpen pedig az ablak és a falak is megvannak ezen írásjelek nélkül.

(Vasfurulya 46.)

CSAO-CSOU MEGMÉRI A VÍZÁLLÁST

Egy napon Csao-csou meglátogatta rendtestvérének zen kolostorát. Botját kezében tartva először nyugat, majd kelet felé tekintett.

– Hát te, mit művelsz? – kérdezte a házigazda.

– A vízállást mérem – válaszolta Csao-csou.

– Nincs itt egy csöppnyi víz sem, mit mérsz hát?

Csao–csou ekkor botját a falhoz támasztotta, és szó nélkül távozott.

(Vasfurulya 47.)

TI-CANG TANÍTÁSA

Ti-cang egy ízben vendégül látta Pao-fu egyik tanítványát, és ezt kérdezte tőle:

– Mestered hogyan okítja néked a Tant?

– Mesterünk fölszólít minket, hogy hunyjuk be szemünket, dugjuk be fülünket és állítsuk meg gondolatainkat, hogy ne lássunk, ne halljunk és ne gondoljunk rosszra – felelte a szerzetes.

– Én viszont nem kívánom tőled, hogy csukd be a szemed, és mégsem látsz semmit. Azt sem kérem, hogy dugd be a füled, és mégsem hallasz semmit. Arra sem szólítottalak fel, hogy állítsd meg gondolataidat, mégsem terem egyetlen gondolatod sem.

(Vasfurulya 48.)

HSZÜAN-SA LEVELE

Hszüan-sa levelet küldött mesterének. Hszüe-feng a levelet szerzetesei körében bontotta fel. A borítékban mindössze három üres lapot talált. Fölmutatta a lapokat, és így szólt:

– Értitek?

Amikor azonban senki sem válaszolt, így folytatta:

– Fiam pontosan azt írta nékem, amire gondolok.

Mikor a küldönc visszatért beszámolt Hszüe-fengnek a történtekről, aki mindössze ennyit fűzött hozzá:

– Öreg mesterem, újra gyermek lett.

(Vasfurulya 49.)

JI-CSUNG A TANT OKTATJA

Ji-csung épp a Tan magyarázatára készült, amikor az egyik világi hívő fölállt és elindult nyugati irányba. Erre fel az egyik szerzetes keleti irányba indult el.

– A világi megértette a zent, a szerzetes viszont nem – szólt Ji-csung.

– Köszönöm elismerésed – hálálkodott a világi.

A mester botütéssel válaszolt.

Ekkor a szerzetes szólalt meg:

– Kérlek részesíts engem tanításodban!

Ő is botütést kapott felelet gyanánt, majd ekként szólt a mester:

– Ki tudná ezt a koant megválaszolni?

Kérdésére azonban senki nem felelt.

– Hát akkor, majd megválaszolom én magam – szólt a mester, és botját elhajítva visszavonult.

(Vasfurulya 50.)

PAO-FU TEMPLOMA

Egyszer Pao-fu így szólt szerzeteseihez.

– Ha valaki a templom mögött megy, találkozik Livel és Csanggal, ha viszont előtte halad el, nem lát senkit. Miként lehetséges ez? A két út közül vajon melyik a jobb?

Az egyik szerzetes ezt felelte:

– Hibázik itt valami a látás körül. Mert ha nem látunk senkit, akkor előnyösebbről sem beszélhetünk.

– Te ostoba – szidta a mester –, a templomra ez nem érvényes!

– Noha a templom nem látható, valamit akkor is látni kellene – érvelt a szerzetes.

– Én csak a templomról beszéltem, semmi egyébről – zárta le a vitát a mester.

(Vasfurulya 51.)

HUA-JEN VISSZATÉR A KÁPRÁZATVILÁGBA

Egyszer szerzetes ezt kérdezte egyszer Hua-jentől:

– Hogyan tér vissza egy megvilágosodott káprázatvilágba?

– A törött tükör nem tükör többé, lehullott virág sem száll vissza többé ágára – válaszolta a mester.

(Vasfurulya 52.)

HAI-CSUNG ELKERGETI TANÍTVÁNYÁT

Tan-saj látogatásakor Haj-csung éppen szunyókált.

– Itthon van-e a mester? – tudakolta egyik tanítványától.

– Igen, de nem kíván fogadni senkit.

– Ez bizony határozott válasz volt – jegyezte meg Tan-saj.

– Köszönöm elismerésed – mondta a tanítvány, majd hozzáfűzte: – Még ha maga Buddha jönne, a mesterem ő rá sem lenne kíváncsi.

– Derék tanítvány lehetsz. Büszke lehet rád a mestered – mondta végezetül Tan-saj és távozott a kolostorból.

Huj-csung fölébredvén értesült a történtekről. Botot ragadott és elkergette tanítványát, Tan-jüant.

(Vasfurulya 53.)

JEN-TOU KÉT ÉTKEZÉSE

Csin-san egyszer meglátogatta az elvonultan élő Jen-tout, és ezt kérdezte tőle:

– Testvérem, van-e alkalmad naponta kétszer érkezned?

– A Csang család negyedik fia gondoskodik szükségleteimről. Nagyon hálás vagyok neki ezért – felelte Jen-tou.

– Ha valamit elmulasztasz, ökörként születsz újjá, és adósságaid is meg kell majd fizetned – figyelmeztette látogatója.

Jen-tou a homlokához szorította ökleit, de nem szólt egy szót sem.

– Ha szarvakat akarsz utánozni, ki kellene nyújtanod ujjaidat – jegyezte meg Csin-san.

– Kha! – horkantott Jen-tou.

Csin-san azonban nem értette ennek jelentését, így folytatta hát:

– Ha valami mély bölcsességű tudással rendelkezel, miért nem közlöd vélem?

Jen-tou ekkor sziszegő hangot hallatott, majd így szólt:

– Akárcsak jómagam, te is harminc éve foglalatoskodsz a Tannal, és még mindig csak vándorolsz. Nincs nekünk semmi dolgunk egymással. Távozz hát!

Véletlenül épp arra járt a Csang család negyedik fia, és részvétet érezve otthonába vezette Csin-sant.

– Harminc éven át voltunk jó barátok – panaszolta neki Csin-san –, és most, amikor nyilvánvalóan valami mély bölcsességű tudásra tett szert, vonakodik azt vélem megosztani.

Éjjel nem jött álom a szemére, majd reggel visszatért Jen-touhoz.

– Testvérem, légy oly könyörületes, és fejtsd ki számomra a Tant – kérlelte barátját.

– Már megtörtént – válaszolta Csin-san.

(Vasfurulya 54.)

MU-CSOU „OSTOBA” RENDTÁRSA

Mu-csou egy ismeretlen szerzetessel találkozott, és így köszöntötte:

– Nagytiszteletű uraság!

A szerzetes hátrafordult.

– Ostoba! – förmedt rá Mu-csou, majd mindketten folytatták útjukat.

Évek múltán tudomást szerzett az esetről Hszüe-tou, és ezt fűzte hozzá:

– A balga Mu-csounak nem volt igaza, hiszen a szerzetes visszafordult, miért lenne hát ostoba?

Később Huj-tang ekként vélekedett erre:

– A balga Hszüe-tounak nem volt igaza, hiszen a szerzetes visszafordult, miért ne lenne hát ostoba?

(Vasfurulya 55.)

LU-CE FALNAK FORDUL

Amikor a szerzetesek és a világi hívők oktatásra jelentkeztek és kérdéseket tettek föl, Lu-ce rendszerint hátat fordítva fogadta őket. Nan-csüan így helytelenítette viselkedését:

– Arra buzdítom szerzeteseimet, hogy képzeljék magukat a Buddha előtti időbe, de csak kevesen fogják föl ennek igazi értelmét. A Lu-ce féle falnak fordulás egy szemernyit sem segít a szerzeteseknek.

(Vasfurulya 56.)

LIN-CSI JELTELEN EMBERE

Lin-csi ekként szólott:

– Létezik egy hús-vér jeltelen fickó, ki-, bejár házatok kapuján. Ha még nem fedeztétek volna fel, hát e pillanatban eszméljetek rá!

Egy szerzetes megkérdezte tőle:

– Ugyan ki lenne ez a jelentelen ember?

Lin-csi galléron ragadata a kérdezőt, és így kiáltott:

– Beszélj! Beszélj!

A szerzetes rémülten egy mukkot sem szólt. Lin-csi ekkor megütötte, és így szólt:

– Ez a jeltelen fickó semmire sem használható.

(Vasfurulya 57.)

AVALOKITÉSVARA SZOBRA

A koreaiak megbíztak egy Csöcsianbeli szobrászt, hogy készítse el számukra Avalokitésvara szobrát. Az elkészült szobrát azután Cisentang kikötőjébe vitték, hogy hajóra rakják. Itt aztán a szobor mintha a földbe gyökerezett volna, senki emberfia meg sem bírta mozdítani. Korea és Kína tárgyalásokat kezdett, melynek eredményeképpen megegyeztek abban, hogy a szobrot nem szállítják el Kínából. A szobor nyomban visszanyerte eredeti súlyát, és végül a Mingcsou templomban állították föl. Az egyik látogató meghajolt a szobor előtt, és így szólt:

– A szentiratokban az áll, hogy Avalokitésvara oly csodás képességekkel rendelkezik, hogy a tíz égtáj bármelyik szegletében képes megjelenni. Hogyan lehetséges hát, hogy koreai útja kudarcot vallott?

(Vasfurulya 58.)

VU-JE A KÉPZELGÉSEKRŐL

Vu-je a nép tanítója ezt mondotta:

– Ha valaki képzelgéseinek rabja a bölcsek és a hétköznapiak tekintetében, akkor ezek hiába olyanok, akár a pókfonál, mégis elég erősek lesznek ahhoz, hogy az illetőt lehúzzák az állatok világába.

(Vasfurulya 59.)

A FATÁMLA

Nan-csüan kolostorában a szakács vendégül látta a kertészt. Falatozás közben egy madár énekében gyönyörködtek. A kertész egyszer csak megkopogtatta a fatámlát, mire a madár egy új dalba kezdett. Ha megint koppantott egyet, a madár elhallgatott.

– Érted? – kérdezte a kertész.

– Nem – válaszolta a szakács.

Erre a kertész harmadjára is koppantott a fatámlán.

(Vasfurulya 60.)

JÜN-MEN SZENT GYÜMÖLCSEI

Jün-men a „Szentfák temploma” nevezetű kolostor lakója volt. Történt egy alkalommal, hogy egy hivatalnok kereste föl, és ezt kérdezte tőle:

– Megértek-e már szent gyümölcseid?

– Eddig még senki sem nevezte ezeket a gyümölcsöket éretlennek – hangzott Jün-men válasza.

(Vasfurulya 61.)

NAN-CSÜAN KIS KUNYHÓJA

Egyszer, a hegyek között kis kunyhójában éldegélő Nan-csüanhoz látogató érkezett. Az idegen szerzetes épp akkor toppant be, amikor Nan-csüan földecskéjét készült megművelni. Nan-csüan e szavakkal fogadta vendégét:

– Érezd magad otthon, készíts valamit ebédre, a maradékot pedig hozd ki nekem a földre! Ez az út egyenes odavisz.

Nan-csüan egész nap keményen dolgozott, és csak este tért haza. Az idegen pompás ebédet készített magának, ám a maradékot mind kihajította, sőt a konyhaeszközöket is összetörte. Az igazak álmát aludta, amikor Nan-csüan visszatért kunyhójába. A házigazda holtfáradtan mellérogyott az ágyra, ám az idegen ekkor fölkelt és távozott.

Nan-csüan évekkel később elmesélte ezt a történetet tanítványainak, majd hozzáfűzte:

– Kiváló szerzetes volt, ma is szívesen vendégül látnám.

(Vasfurulya 62.)

JÜE-SAN ELŐADÁSA

Jüe-san már jó ideje nem tartott előadást. A szerzetesek elöljárója egy alkalommal így szólt hozzá:

– A szerzetesek gúnyolják előadásaid.

– Harangozz hát gyülekezőre! – utasította Jüe-san.

Mikor azonban mindenki összegyűlt, ő szó nélkül visszatért szobájába. Az elöljáró nyomába eredt, hogy kérdőre vonja:

– Előadást ígértél. Miért gondoltad meg magad?

A mester ekként válaszolt:

– A szútrákat magyarázzák a szútrák értői, a sasztrákról tartsanak fölolvasást a sasztrák értői. Miért vagyok hát pont én egy öreg szerzetes terhére?

(Vasfurulya 63.)

CSING-CSING NAGY FURKÓSBOTJA

Csing-csing egy újonnan jött szerzetestől megkérdezte, hogy honnan érkezett.

– A Három Hegy vidékéről – felelte a szerzetes.

– És remeteséged idejét hol töltötted? – faggatta tovább Csing-csing

– Az Öt Hegy vidékén – hangzott a válasz.

– Harminc botütést érdemelsz. Most azonnal ki is mérem rád nagy furkósbotommal – dörögte Csing-csing.

– Mivel szolgáltam erre a büntetésre? – hüledezett a szerzetes.

– Elhagytad az egyik kolostort, hogy egy másikba szegődj.

(Vasfurulya 64.)

A LEGCSODÁLATOSABB ESEMÉNY

Egy szerzetes ezt kérdezte egyszer Paj-csangtól:

– Mi a legcsodálatosabb esemény a világon?

– Itt üldögélni fönn, a hegy csúcsán – hangzott a válasz.

A kérdező tisztelettel meghajolt előtte, Pai-csang pedig ráhúzott egyet a botjával.

(Vasfurulya 65.)

TAO-VU LEGMÉLYEBB MÉLYSÉGE

Tao-vu épp elmélkedő gyékényén kucorgott, amikor egy szerzetes belépett hoozá, és ezt kérdezte:

– Mi a Tan legmélyebb mélysége?

Tao-vu föltápászkodott a gyékényéről, és a kérdező elé térdelve így szólt:

– Messziről érkeztél hozzám, még sincs válaszom a számodra.

(Vasfurulya 66.)

CSIEN-FENG KÓBORLÁSA

Csien-feng ezt kérdezte egy ízben:

– Milyen szemekkel rendelkeznek azok, aki bebarangolták az öt világot?

(Vasfurulya 67.)

JÜN-MEN HÁROM NAPJA

Jün-men mondotta:

– Az ember három nap alatt megváltozhat. Hogyan áll hát ez a dolog véletek? – A választ maga adta meg: – Ezer nap alatt.

(Vasfurulya 68.)

A HIVATALNOK

Csen-cao hivatalnoktól, amikor egy csoport szerzetes közeledett, egyik társa ezt kérdezte:

– Vándorszerzetesek volnának, nem de?

– Dehogy is – felelte Cseng-cao.

– Honnan veszed, hogy nem azok? – kérdezte a társa.

– Vizsgáljuk csak meg őket – javasolta Cseng-cao, majd fölkiáltott: – Hé, ti szerzetesek!

Szavai hallatán valamennyien rápillantottak.

– Nos – mondta Cseng-cao –, hát nem meg mondtam?

(Vasfurulya 69.)

CSAO-CSOU LAKHELYE

Jün-csü egy ízben meglátogatta Csao-csout és ezt kérdezte tőle:

– Vénségedre miért nem keresel magadnak egy végleges lakhelyet?

– Ugyan. hol találnék ilyet? – kérdezte Csao-csou.

– Odafönn, a hegyen van egy öreg, düledező szentély – javasolta Jün-csü.

– Miért nem te élsz akkor ott? – szólt Csao-csou.

Később Csu-jün kereste föl Csao-csout, és ő is megkérdezte tőle:

– Vénségedre miért nem keresel magadnak egy végleges lakhelyet?

– Ugyan. hol találnék ilyet? – kérdezte megint Csao-csou.

– Vénségedre nem ismered ezt a helyet? – csodálkozott Csu-jü.

– Harminc éven át paripán nyargaltam, de ma mégis egy szamár vetett le a hátáról – felelte Csao-csou.

(Vasfurulya 70.)

JÜN-MEN CSALÁDI HAGYOMÁNYA

Egy szerzetes ezt kérdezte Jün-mentől:

– Miben áll családi hagyományod?

Jün-men ekként válaszolt neki:

– Látod, hogyan érkeznek otthonomba a tanítványok, hogy írni és olvasni tanuljanak.

(Vasfurulya 71.)

PAO-SOU ELFORDUL

Csao-csou találkozni szeretett volna Pao-souval, de az hátat fordított, amikor megpillantotta a hozzáérkezőt. Csao-csou gyékényére térdelve köszöntötte Pao-sout, de ő azonmód visszavonult szobájába. Csao-csou fölcsavarta gyékényét és távozott.

(Vasfurulya 72.)

HSZÜE-FENG ELUTASÍT EGY SZERZETEST

Egyszer egy szerzetes Hszüe-feng elé lépett és illendően köszöntötte őt. Hszüe-feng öt botütést mért rá.

– Mit vétettem? – méltatlankodott a szerzetes.

Válaszképpen további öt botütést kapott, majd elküldték.

(Vasfurulya 73.)

A KOLOSTOR ALAPÍTÓJA

Kuj-san, aki Paj-csang irányításával gyakorolta a zent, eredetileg a kolostor szakácsa volt. Sze-ma-tou a kolostorba érkezvén közölte Paj-csanggal, hogy a Takujsan-hegyen alkalmas helyet talált az új kolostor számára.

– Ki lehetne annak lakója? – kérdezte Fu-haj.

– Mit szólnál hozzám? – kérdezte Paj-csang.

– Egy gazdag kolostort tervezünk – szólt Sze-ma-tou –, és te sajnos szegénységre születtél. Ha ott laknál, akár ötszáz szerzetesed is lehetne.

– Nyújtson hát ez a kolostor ezernél is több szerzetesnek menedéket.

– Nem keresnél egy erre alkalmas személyt szerzeteseim között?

– Kuj-san, a szakács épp jó lenne – vágta rá Sze-ma-tou.

Paj-csang azonban hivatta a szakácsot, és közölte vele ajánlatukat.

– Ki állapíthatná meg, hogy a szakács vagy az elöljáró alkalmasabb-e erre a tisztre? – morfondírozott az elöljáró.

Paj-csang ekkor összehívta a szerzeteseket, hogy álljanak elő észrevételeikkel.

Paj-csang a vizeskorsóra mutatva így szólt:

– Mondjátok meg nekem, mi ez, de anélkül, hogy nevén neveznétek.

– Hát az egyszer biztos, hogy nem háncssaru – mondta az elöljáró.

Paj-csang Kuj-sanhoz fordult, aki fölrúgta a korsót, és elhagyta a szobát.

Paj-csang mosolygott:

– Az elöljáró alulmaradt.

Így aztán Kui-san lett az új kolostor apátja, és a hosszú évek során ezernél is több szerzetesnek oktatta a zent.

– Nem csak ezer szerzetest – fűzte hozzá Fu-haj –, de a múlt, a jelen és a jövendő Buddháit és a tíz égtáj valamennyi bódhiszattváját.

(Vasfurulya 74.)

AZ ELMÉLKEDŐ SZERZETES

A könyvtáros egy szerzetesre figyelt fel, aki már jó ideje elmélkedett a könyvtárban.

– Miért nem tanulmányozod a szútrákat? – kérdezte tőle a könyvtáros.

– Nem tudok olvasni – válaszolta a szerzetes.

– Keress hát valakit, aki ért hozzá! – javasolta a könyvtáros.

Ekkor a szerzetes fölegyenesedett, és ezt kérdezte:

– Mi ez?

A könyvtáros némán hallgatott.

(Vasfurulya 75.)

TI-CANG RÓZSÁJA

Ti-cang és két idősebb szerzetese, név szerint Csang-csing és Pao-fu kirándultak, hogy egy ernyőre festett rózsát odakinn, a természetben is megcsodáljanak.

– Mily csodaszép ez a rózsa! – lelkendezett Pao-fu.

– Ne bízzatok szemeitekben – figyelmeztette a többieket Csang-csing.

– Nagy kár! Tönkrement a kép – sajnálkozott Ti-cang.

(Vasfurulya 76.)

TUNG-SAN VÁLASZA

– Tudjátok-e, hogy létezik egy magasabb rendű Tan? – kérdezte egy ízben Tung-san.

– Mi a magasabb rendű Tan? – kérdezte tőle egyik szerzetese.

– Hát nem Buddha – mondta Tung-san.

(Vasfurulya 77.)

JÜN-CSÜ ALSÓRUHÁKAT AJÁNDÉKOZ

Az egyik nagyobb kolostor mestere, Jün-csü egy nap alsóruhákat küldött ajándékba a templom közelében élő magányos szerzetesnek. Azért cselekedett így, mert tudomására jutott, hogy a szerzetes órákat tölt elmélkedve, miközben lábai csupaszok.

(Vasfurulya 78.)

TÖ-SAN UTOLSÓ MAGYARÁZATA

Hszüe-feng ezt kérdezte Tö-sangtól:

– Meg kaphatom-e én is az utolsó magyarázatot, amelyben a régi patriarchák is részesültek?

Erre Tö-san ráhúzott egyet a botjával.

– Miről beszélsz?

Hszüe-feng nem értette Tö-sangot, így hát másnap megint föltette kérdését. Tö-san ekként felelt:

– A zen nem rendelkezik szavakkal, így aztán nincs is mit átadnia.

(Vasfurulya 79.)

PA-CSIAO NEM OKTAT

Egy szerzetes ezt kérdezte Pa-csiaotól:

– Tanítanád-e az olyan embert, aki nem törődik a születéssel és a halállal, és törekszik a Nirvána elérésére?

– Nem tanítanám – mondta Pa-csiao.

– Miért nem tanítanád? – kérdezte a szerzetes.

– Ez az öreg szerzetes ismeri a jót és a rosszat – mondta Pa-csiao.

Tien-tung később hírét vette ennek a párbeszédnek, és ekként vélekedett róla:

– Pa-csia ugyan jól tudja, mi a jó és mi a rossz, de egy paraszt ökrét, vagy egy éhező eledelét még ő sem veheti el. Ha hozzám intézne ilyen kérdést egy szerzetes, jól szájon vágnám. Hogy miért? Mert sohasem törődtem a jóval és a rosszal.

(Vasfurulya 80.)

KAO-TING MEGÜT EGY SZERZETEST

Egyszer egy szerzetes érkezett Csia-santól és illendő meghajlással köszöntötte Kao-tinget. Kao-ting megütötte a szerzetest.

– Hozzád jöttem, meghajlással köszöntöttelek, miért ütöttél hát meg? – vonta kérdőre a szerzetes.

Kao-ting újból megütötte a szerzetest, és kikergette a kolostorból. A szerzetes visszatért mesteréhez, Csia-sanhoz, majd elmesélte a vele történteket.

– Érted vagy sem? – kérdezte tőle Csia-san

– Egyáltalán nem értem – válaszolta a szerzetes.

– Szerencse, hogy nem érted, különben én lennék az ostoba – mondta Csia-san.

(Vasfurulya 81.)

JEN-TOU FEJSZÉJE

Tö-san, Jen-tou mestere így szólt:

– Két szerzetes már régóta kolostoromban tartózkodik, kérlek menj és vizsgáztasd őket.

Jen-tou fejszét ragadott és belépett a kunyhóba, ahol a két szerzetest mély elmélkedés közben találta. Jen-tou felemelte fejszéjét, és így szólt:

– Ha a zenről mertek szólni, levágom a fejeteket, ha viszont hallgatni mertek, akkor is lenyakazlak titeket.

A két szerzetes némán folytatta elmélkedését.

– Igazi zen-tanítványok vagytok – mondta Jen-tou elégedetten. Ezt követően visszatért Tö-san-hoz és beszámolt neki a történtekről.

– Értem én az álláspontodat, de hogy áll a helyzet a másik oldalon? – szegezte neki a kérdést Tö-san.

– Tung-san elfogadja, Tö-san fel sem vállalja – mondta Jen-tou.

(Vasfurulya 82.)

JANG-SAN VONALAT HÚZ A LEVEGŐBE

Kuj-san ekként szólt tanítványához:

– Egész napon át a zenről beszéltünk… és ugyan mi eredménnyel?

Jang-san válaszképpen egy vonalat húzott a levegőbe.

– Szerencséd, hogy vélem van dolgod, mert mindenki mást becsaptál volna ezzel – közölte Kuj-san.

(Vasfurulya 83.)

CSIEN-FENG ÚTJA

Egy szerzetes egyszer ezt kérdezte Csien-fengtől:

– A Nirvánához vezető egyik út a Buddha-birodalom tíz égtája felé visz. De vajon hol kezdődik ez az út?

Csie-feng egy vízszintes vonalat húzott a levegőbe:

– Itt ni!

A szerzetes Jün-mennek is föltette kérdését. Jün-me megemelte legyezőjét, és így szólt:

– Ez a legyező a harmincharmadik mennybe röppen, és a leghatalmasabb istenek orrára koppint. Majd alászáll a Keleti Óceánba, és eltalálja a szent pontyot. A ponty pedig sárkánnyá változik, és vízözönt támaszt.

(Vasfurulya 84.)

HSZÜAN-SA VASBÁRKÁJA

Akkortájt, amikor Hszüan-sa, Hszüe-feng tanítványa volt, egy Kuang nevű szerzetes így szólt hozzá:

– Ha a zen ösvényén bármit is elérnél, akkor én bizony egy vasbárkát építek, és bejárom a tengereket.

Amikor Hszüan-sa mester lett, Kuang az ő tanítványaként élt a kolostorban:

– No, elkészült-e már a vasbárka? – kérdezte tőle Hszüan-sa.

Kuang nem szólt egy szót sem.

(Vasfurulya 85.)

JANG-SAN ELMÉLKEDIK

Egy szerzetes a mélyen elmélkedő Jang-san mellé állt. Jang-san egy kört rajzolt a porba, és aláírta a víz jelentésű írásjegyet, majd a szerzetesre pillantott. A szerzetes nem szólt egy mukkot sem.

(Vasfurulya 86.)

JÜE-SAN ÉS A TÓ

Jüe-san ezt kérdezte egy újonnan érkezett szerzetestől:

– Honnan jössz?

– A Déli Tótól – hangzott a szerzetes válasza.

– Vízzel teli-e a tó? – kérdezte Jüe-san.

– Még nem – felelte a szerzetes.

– Pedig bőven hullott az eső – mondta Jüe-san –, miért nem magasabb hát a vízállás?

A szerzetes nem válaszolt.

(Vasfurulya 88.)

HSZÜE-FENG FALABDÁJA

Egyszer tanítás közben Hszüe-feng a pulpitusról egy falabdát gurított le. Hszüan-sa a labda után futott és visszavitte.

Hszüe-feng elkezdte, Hszüan-san befejezte. Egyikük csak elkezdte, a másik csak befejezte. Mindkettő tökéletlen. Vajon melyik a helyes út?

(Vasfurulya 89.)

A TÖRÖTT TÁLCA

A Gazdag Föld nevű viskóban már harminc éve éldegélt egy szerzetes. Csupán egyetlen cseréptálcája volt. Tanítványa egyszer véletlenül összetörte a tálcát. A mester felszólította a szerzetest, hogy kerítsen egy másikat. Azonban a tanítvány akárhányszor állított be egy új tálcával, a mester e szavakkal hajtotta el:

– Ez nem jó, add vissza a régit!

(Vasfurulya 90.)

FA-JEN VÍZCSEPPJEI

Egy szerzetes ezt kérdezte Fa-jentől:

– Micsoda a Hatodik Patriarcha Völgye forrásának egyetlen vízcseppje?

Fa-jen így válaszolt:

– Egyetlen csepp a Hatodik Patriarcha Völgyének forrásából.

(Vasfurulya 91.)

TAO-SAN NÉGYSZERES TILALMA

Tao-san a következőket mondotta:

– Ne kövesd a szellemröptét! Ne ruházkodj születésed előtt! Ne hidd, hogy a pillanat örök! Ne szólj születésed előtt!

(Vasfurulya 92.)

TÖ-SAN OROSZLÁNJA

Tö-san épp kertjében szorgoskodott, amikor egy közeledő szerzetesre lett figyelmes. Tüstént bezárta a kaput. A szerzetes kopogtatott.

– Ki az? – kérdezte Tö-san

– Oroszlánkölyök – hangzott a válasz a kapun túlról.

Ekkor Tö-san kaput nyitott, a vendége pedig illendően meghajolt előtte. Tö-san azonmód a hátára vetette magát, és a földre teperte, majd így kiáltott:

– Te ördögfattya! Hol kóricáltál?

(Vasfurulya 93.)

A MAGÁNYOS ÉLET

Azt kérdezték egyszer valaki Jün-csütől:

– Hogyan élhetnék egyedül egy hegycsúcson?

– Miért hagynád el völgybéli kolostorod, és miért kaptatnál föl a hegyre?

(Vasfurulya 94.)

LIN-CSI IGAZI SZEME

Ma-ku ezt kérdezte egyszer Lin-csitől:

– Az Ezerkarú Avalokitésvára kezein ezer szem található. Vajon melyik az igazi?

Lin-csi így szólt:

– Az Ezerkarú Avalokitésvára kezein ezer szem található. Vajon melyik az igazi? Felelj gyorsan! Hallod-e?

Ma-ku ekkor letaszította Lin-csit ülőhelyéről és ő maga foglalta el a helyét.

– Miért? – kérdezte Lin –csi, majd egy kha hangot horkantva lehajította Ma-kut az ülőhelyről. Ma-ku szó nélkül távozott.

(Vasfurulya 95.)

JEN-TOU HÁROM VILÁGA

Azt kérdezte valaki Jen-toutól:

– Ha a Három Világ, a vágy, a formák és formáknélküli világ fenyeget, mi tévő legyek?

– Ülj le – válaszolta Jen-tou.

– Nem értem – szólt a szerzetes.

– Kapd hát föl a hegyet – rikkantotta Jen-tou –, hozd el nekem, és akkor majd megmondom.

(Vasfurulya 96.)

BUDDHA TESTE

Egyszer, amikor Buddha a Nirvána-szútrát magyarázta, kezeivel megdörzsölte mellét, és így szólott:

– Nézzétek meg figyelmesen aranyszínű testemet, nehogy később bánkódjatok!

(Vasfurulya 97.)

HSZIU-CSING MÓDSZERE

Hsziu-csing a Lo-pu kolostor gondnoka volt. Történt egyszer, hogy kalapácsával kopogtatva így szólt:

– A gyékényeken kucorgó szerzetesek egyik fele menjen mezei munkára, a többiek pedig a hegyek közé tűzifáért.

Hát Mandzsrusrí mitévő legyen? – kérdezte a szerzetesek elöljárója.

– Utasításaim kizárólag a szerzetesekre vonatkoznak. Mandzsrusrível nincs semmi dolgom – közölte Hsziu-csing.

(Vasfurulya 98.)

TA-TIEN ÉLETKORA

Azt kérdezte egy ízben Ta-tientől a száműzött tudós, Han Tuj-cse:

– Hány éves vagy?

Ta-tien karjait előrenyújtotta, és olvasóját mutatva válaszolta:

– Érted?

– Nem, nem értem – hangzott a felelet.

– Nappal is, éjjel is mindig száznyolc szem – magyarázta Ta-tien.

Han Tuj-cse azonban elégedetlenül távozott. Odahaza azt kérdezte tőle a felesége:

– Miért vagy ilyen gondterhelt?

A tudós pedig töviről-hegyire elmesélte a vele történteket.

– Menj csak vissza a kolostorba, és tedd fel újra a kérdésed – javasolta neki asszonya.

Reggel aztán a kapuban Han Tuj-cse a kolostor kapujában az elöljáróba botlott.

– Mi járatban erre felé? – kérdezte tőle az elöljáró.

– Kérdezni szeretnék valamit a mesteredtől – válaszolta Han Tuj-cse.

– Miről lenne szó? – tudakolta az elöljáró.

A tudós pedig neki is beszámolt a történtekről.

– Miért nem engem kérdezel – szólt az elöljáró.

– Nappal is, éjjel is mindig száznyolc szem? – kérdezte Han Tuj-cse.

Az elöljáró háromszor megcsikorgatta a fogait. Majd Han Tuj-cse végre Ta-tien elé járulva ismét feltette kérdését. Válaszként a mester is megcsikorgatta háromszor a fogait.

– Nem értem – válaszolta konfuciánus tudós. – meglehet, hogy minden buddhista egyforma.

– Ezt nem te mondod! – vágta rá Ta-tien.

– De még mennyire, hogy én mondom! – erősködött Han Tuj-cse. – Hiszen az elöljárótól az imént ugyanezt a választ kaptam.

Ta-tien magához hivatta az elöljárót, és így szólt hozzá:

– Hallom, fölvilágosítottad az urat a buddhizmusról. Így van?

– Így – felelte az elöljáró.

Ekkor Ta-tien bottal püfölve kergette el a kolostorból az elöljárót.

(Vasfurulya 99.)